

ВНЕСОК НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ПРИРОДНИЧОГО ПРОФІЛЮ У РОЗВИТОК ВЕТЕРИНАРНОЇ ІМУНОБІОЛОГІЇ УКРАЇНИ

(кінець 50-х ХХ ст. – перше десятиліття ХХІ ст.)

Іващенко Н.В.

Державний науково-контрольний інститут біотехнології і штамів мікроорганізмів (м. Київ)

Наукові товариства – добровільні об'єднання спеціалістів, які ведуть наукові дослідження, та особи, які цікавляться будь-якою галуззю науки безвідносно до роду своєї основної роботи [2, с. 1022].

Науково-організаційна діяльність товариств, перш за все, полягала в організації лабораторій, біологічних станцій, навчальних курсів та інших установ, які іноді набували статусу державних, що сприяло саморозвитку мережі наукових, освітніх та науково-практичних закладів. Таким чином, товариства ставали центрами, де закладалися організаційні принципи майбутньої академічної науки, створювались суто демократичні наукові традиції.

Оскільки природничі науки досліджують однакові закони та механізми імунологічних реакцій, знання, добуті в результаті досліджень використовуються як у гуманній, так і у ветеринарній медицині. Але застосування результатів наукових досліджень у цих галузях відрізняється і впровадження в практику відбувається різними шляхами. Тому обмін науковими знаннями між спеціалістами гуманної та ветеринарної медицини, як правило, відбувається на наукових конгресах та конференціях.

Загалом, Товариства з імунології на теренах СРСР розпочинають свою діяльність з 70-х рр. ХХ ст. У 1971 р. виникло Міжнародне товариство імунологів. У 1980 р. було створено Всесоюзне товариство імунологів у СРСР. Першим його президентом був академік Р.В. Петров. В Україні у 1983 р. було створено Товариство імунологів та алергологів, прототипом якого було засноване раніше, у 1972 р. товариство алергологів. Українське Товариство імунологів та алергологів було створено з ініціативи К.Ф. Чернушенко, як республіканське Товариство алергологів. Організація є членом Європейської академії алергології та клінічної імунології (ЕААСІ), що було затверджено на ХVІІІ Конгресі ЕААСІ в Брюсселі, 5–7 липня 1999 р. У 1999 р. Українське Товариство імунологів та алергологів було реорганізовано в Товариство імунологів та алергологів. Його головою до 1994 р. була доктор медичних наук, професор К.Ф. Чернушенко. В 1976-1986 роках вона входила до складу комітету з імунології та бактеріології Міжнародної протитуберкульозної Ради. З 2000 р. Президентом Українського товариства фахівців з імунології, алергології та імунореабілітації, реорганізованого з Товариства імунологів та алергологів, став Г.М. Драннік, доктор медичних наук, професор. Під егідою товариства було проведено у 1998 та 2007 роках Національні Конгреси з імунології, алергології та імунореабілітації.

У 1957 р. в СРСР було засновано Всесоюзне мікробіологічне товариство

при Академії наук СРСР з численним філіями. У 1959 р. на базі Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного АН УРСР, як філія Всесоюзного мікробіологічного товариства було засновано Українське мікробіологічне товариство [3]. Організатором та першим головою Товариства був академік АН УРСР В.Г. Дроботько (1959–1965). Згодом його очолювали члени-кореспонденти АН УРСР М.М. Підоплічко (1965–1971), С.М. Московець (1971), Д.Г. Затула (1971–1980), академік НАНУ В.В. Смірнов (1980–2002), член-кореспондент Б.П. Мацелюх (2002–2004). Нині президентом Товариства є академік НАНУ В.С. Підгорський [4].

За ініціативи академіка НАН України В.В. Смірнова, Українське мікробіологічне товариство було реорганізовано у 2002 р. у Товариство мікробіологів України, як добровільне науково-громадське об'єднання спеціалістів України, що працюють в галузі мікробіології, вірусології та суміжних напрямках науки [5]. Товариство мікробіологів України тісно співпрацює з науково-дослідними закладами та вузами ветеринарного та біологічного профілю, кожні 4-5 років під їхньою егідою проводилися з'їзди. Вони відбувалися в Києві (1965, 1968, 1971, 1975), Дніпропетровську (1980), Донецьку (1984), Чернівцях (1989), Одесі (1993, 2004), Чернігові (2000), Ужгороді (2009).

Наукова і практична проблематика представлених робіт на з'їздах охоплювала актуальні питання в галузі генетики, молекулярної біології, генетичної інженерії, фізіології, біохімії, біотехнології, вірусології, імунології, медичної та ветеринарної мікробіології. Стосовно ветеринарної імунології – висвітлювалися питання профілактики інфекційних захворювань тварин, вивчення збудників тощо. Якщо на I з'їзді Українського мікробіологічного товариства було заслухано та обговорено 80 доповідей [1, с. 4], то на X з'їзді – вже 365 [6, с. 3].

На початку 2000-х років до складу Товариства мікробіологів України входило вже 17 відділень, які об'єднували науковців, інженерів, аспірантів, викладачів та медичних працівників. Таким чином, науковий потенціал Товариства мікробіологів України – це представники більш ніж 70 установ, у тому числі науково-дослідних установ НАНУ, НААНУ; кафедр мікробіології, вірусології, біотехнології, медичних та аграрних вищих навчальних закладів, тощо.

З огляду на виняткову значущість досліджень у галузі мікробіології видатного світового вченого з українським походженням С.М. Виноградського, на X з'їзді Товариство мікробіологів України (15-17 вересня 2004 р., Одеса) було одноголосно прийнято рішення про присвоєння Товариству його імені.

Підсумовуючи діяльність наукових товариств природничого профілю та їх співпраця з міжнародними організаціями посприяла налагодженню наукових контактів, обміну досвідом, удосконаленню законодавчо-нормативної бази та покращенню епізоотичної ситуації в Україні, що відповідно, вплинуло і на розвиток ветеринарної імунології.

Джерела та література

1. *Мікробіологія* для народного господарства і медицини : матеріали Першого з'їзду укр. мікробіол. т-ва, [3–5 берез. 1965 р.]. – К. : Наук. думка, 1966. – 304 с.
2. *Научные общества* // Большая Советская Энциклопедия : в 30 т. / гл. ред. А. М. Прохоров. – 3-е изд. — М. : Сов. энцикл., 1974. – Т. 17 : Моршин–Никиш. – С. 1022–1024.
3. *Архів* Національної академії наук України, ф. р-251, оп. 1, спр. 881, арк. 84.
4. *Товариство* мікробіологів України : іст. довідка [Електронний ресурс] / Ін-т мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України. – Режим доступу : <http://www.imv.kiev.ua/index.php/uk/history>. – Заголовок з екрана.
5. *Архів* Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. Товариство мікробіологів України ім. С. М. Виноградського : Свідоцтво про реєстрацію об'єднання громадян від 27 грудня 2002 р. за № 1867.
6. *Х з'їзд* Товариства мікробіологів України : тези доповідей, Одеса, 15–17 верес. 2004 р. – Одеса : Астропринт, 2004. – 408 с.

ЕВОЛЮЦІЯ МАТЕМАТИКИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПРИКЛАДНИХ НАУК

Клецька Т. С.

Державний економіко-технологічний університет транспорту (м. Київ)

Сучасна наука – це складна і багатовимірна система різних наукових дисциплін. Дослідники науки налічують їх декілька тисяч, які прийнято ділити на дві частини: фундаментальні та прикладні.

Мета фундаментальних наук – дослідження об'єктивних законів всесвіту, безвідносно до бажань і потреб людини. До фундаментальних наук відносяться: математичні, природничі (фізика, хімія, біологія та ін.), соціальні (історія, економіка та ін.), гуманітарні науки (психологія, філологія та ін.). Фундаментальні науки створюють наукову картину світу.

Прикладні науки орієнтовані на застосування отриманих фундаментальною наукою знань для задоволення потреб і інтересів людей. До прикладних наук відносяться, наприклад, кібернетика, металургія, агрономія, педагогіка і т. д. У такому випадку знання набуває практичного значення, використовується для розвитку продуктивних сил суспільства, вдосконалення соціальної сфери людського буття, матеріальної культури.

Зрозуміло, що найбільше змін, як еволюційних, так і революційних, зазнають прикладні науки. Але першоджерелом таких зрушень завжди є нові досягнення в науках фундаментальних. Хоча там вони викликають менше уваги.

Математика – не тільки найдавніша з наук, вона ще й є фундаментом і мовою більшості інших дисциплін. І не тільки природничих. Без знання математики важко уявити, наприклад, сучасну економіку і навіть філологію.

Історія розвитку математики докладно описана в багатьох джерелах.

Еволюційної моделі розвитку математичного знання дотримувались А. Александров, Н. Бурбакі, А. Юшкевич, а революційної моделі – А. Колмогоров, С. Демідов, Г. Рузавін та ін. Дослідженням математичного